

Prof. Dr. Kırzioğlu ile Dostluğum

Nizamettin ONK

Tarih âlimleri arasında merhum Prof. Dr. Kırzioğlu Mehmet Fahrettin Beyin ayrı bir yeri vardır. O, güçlü bir tarihçidir. Araştırmalarında temin ettiği her bilgiye yeni bilgiler katan bir kişidir. Bilhassa kendi bölgesi sayılan Kars, Artvin ve Ahıska bölgesinin kültürüne ayrı bir önem veriyordu. Bu sahada köklü eserlere ve dokümanlara yöneliyor; her kelimeyi, hatta her harfi yerine oturtmaya gayret ediyordu.

Prof. Kırzioğlu ile dostluğumuz çok eskilere gider. Onunla ilk görüşmemizi çok iyi hatırlıyorum. Yıl 1957... Sivas Öğretmen Okulu'nun düzenlediği geziyle Diyarbakır'a gitmiştik. Bu şehirde görev yaptığını bildiğim Kırzioğlu'nu ziyaret etmek ve tanışmak istiyordum. Evini buldum, zilini çaldım. Kapıyı kız kardeşi açtı. Kendisi, eşi ve çocuklarıyla gezintiye çıkmıştı. Ramazan Bayramı (23 Nisan 1957) olduğu için hemen dönemezlerdi. Çay ikram eden kız

kardeşinin getirdiği Diyarbakır surlarına ait bir zarfın içindeki fotoğraflara bir saat bakabildim. Daha nice zarflar dolu fotoğraflar sıradaydı. Surların her karışının fotoğrafı çekilmişti.

Yıllar sonra Adapazarı'nda görevliyken Fahrettin Beyden bir mektup aldım (1964). Henüz yayımlanmış olan **Göğçeli Âşık Elesger** kitabımı edinmiş, okumuş. Mektubunda bu kitaptan dolayı duyduğu sevincini ifade ediyor; "Beni büyük bir yükten kurtardın." diyordu. Elinde bulunan bir kısım deyişlerle bu şair için yola çıkmasının yetersiz olacağını da ilâve ediyordu.

O sıralarda Hikmet Dizdaroğlu, Cahit Öztelli, Cemil Miroğlu (Sudan'da Hartum Büyükelçimiz), Nejat Birdoğan gibi şahsiyetlerden de içtenlikli mektuplar almış, muhabbetlerine mahzar olmuşum.

Nizamettin Onk, 2008 yılı kasım ayı ortalarında telefonla aradı. Ankara'da olduğunu ve görüşme arzusunu ifade etti; çok sevindim. Dergimizin Ankara-Varlık'taki idarehanesinde bir araya geldik. Kendisini, 1970'li yıllarda, henüz lise öğrencisi olduğum sıralarda, **Türk Kültürü ve Türk Folklor Araştırmaları** dergilerinde çıkan yazılarından tanıyordum. Aras boyu halk şairlerimiz, Ağrı Dağı efsaneleri ve Azerbaycan sahası âşık/şâir ve halk kültüründen örnekler veriyordu. Tabii **Göğçeli Âşık Elesger** adlı kitabını da anmalıyım. Sonraki yıllarda, onun öğretmen olarak Almanya'ya gittiğini öğrendim. 1988 yılından itibaren altı sene Münih'te öğretmen olarak bulundum fakat Onk'la bir araya gelemedik. Meğer o biraz kuzeyde, Bielefeld'deymiş.

Onk ismine, merhum Hocam Prof. Kırzioğlu'nun bana vermiş olduğu özel mektupları arasında da rastlıyordum. Şimdi karşı karşıya oturup sohbet ettiğim Onk, işte bu folklor yazılarını hayranlıkla okuduğum kişidir. Söz Kırzioğlu'na gelince uygulandı ve eski hatıralardan söz etmeye başladı. Bu hatıralarını yazmasını rica ettim. Bu eski dostun hatıralarının birinci bölümünü dergimizin sayfalarına zevkle alıyoruz.

Yunus Zeyrek

Onk'un Bizim Ahıska'yı ziyareti (Kasım 2008).

Fahrettin Bey, ilk mektubundan bir hafta sonra ikincisini yazıyordu. Âşık Elesger'e ait bir demet şiiri el yazısıyla işliyordu. Şöyle ki, 1940'ta Kars halkevi'nde İğdirli Abbas Odoğlu'nun sunduğu **Göğçeli Âşık Elesger** konulu konferansta, konuşmacının da müsaadesiyle bütün şiirleri yazıp saklamıştı. Şimdi bu şiirleri bana gönderiyordu. Halk edebiyatı, folklor ve yöremizin tarihi üzerinde çalışmamı, yeni eserler yazmamı istiyordu. Yazı üslûbumu da çok beğenmişti.

Kısa zamanda Kars, İğdir üzerine yazılmış birçok eser, doküman gönderdi. Beni yazmaya ve bilhassa yöre üzerine eser vücuda getirmeye teşvik ediyordu.

Bir aralık kendisini ziyaret için Ankara'ya gittim. Eşi Nebahat Hanımla çok yakın bir ilgiyle karşıladılar. Prof. Dr. Osman Turan ve Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen de evdeydi. Beni onlara tanıttı. O akşam geç vakte kadar sohbet ettik. Onlar ayrılırken kaldı de evden çıkmama müsaade etmediler.

Fahrettin Bey, hoşsohbet bir insandı. Toplulukta, dost ahbab arasında canlılık yaratırdı.

Yine 1964 yılıydı. Kars'ta Prof. Dr. Kemal Balkan ve Prof. Dr. Faruk Sümer'le birlikte bir masa etrafında Kars ve çevresinin coğrafi konumu üzerine konuşuyorduk. Sürmeli Çukuru/İğdir'da boy atan Ağrı dağları, Türkiye'dedir. Erivan (Revan)'ın yaslandığı Elegez (Alagöz) Dağı ise –o zamanlar- Sovyetler Birliği toprağındadır.

Söz Ağrı Dağı efsaneleri üzerine gelmişti. Konuşmalara ben de katıldım. Dedim ki, "Seferberlik zamanında dağlar gayrete gelir, sık sık çarpışırlandı. Sıradağlar, alçak tepeler arasında kanlı çarpışmaları yüksekten beyreden Elegez Dağı, hepsine hüküm satardı. Bu durum, Büyük Ağrı Dağı'nın sabrını taşırdı; birden gazaba geldi. Biraz geri çekilip Elegez Dağı'nın üzerine gitti. Öyle bir kafa vurdu ki Elegez'in başı üç parçaya bölündü. Şimdi Elegez'in başı üç parçadır!"

Bu anlattıklarımı hoşlanarak dinleyen Fahrettin Bey, öyle bir kahkaha attı ki, odayı kapladı. Gözlerinden yaş geldi. İster istemez konuklar da buna katılarak bir hayli güldüler.

Kırzioğlu, sigara içmez, içkiyi hiç tanımazdı. Kahve masaları ve iskambil partilerinden uzaktı. Cömert bir insandı. Yemek saatlerinde yanındakileri mutlaka lokantaya götürür, yemek ısmarlar, ağırlar, he-sabı bizzat öderdi. Yemekte etin yağlı kısmını ayırır, yemezdi. Liseyi bitirdikten sonra İstanbul Tıp Fakül-

tesinde bir yıl okuyup ayrılmıştı. Bir derste önüne gelen kadavra karşısında dayanamamış, okulu terk etmişti. Etin yağından da iğrenmişti.

1965 yılı milletvekili seçimleri yapılıyordu. Ön seçim sırasında fotoğrafçı ve gazetecilerle İğdir'in Alican köyüne geldi. Burası benim köyümdü. Önceden haberleştiğimizden hazırlıklıydım. İleride yok olacağını tahmin ettiğimiz birçok çiftçi araç gereçlerinin fotoğrafını çektik. Car-car, öküz arabası, boyunduruk vs. O gün bize misafir oldu. Çakirtaş köyünde Amarat Kümbeti'ne götürdüm. Yine önemli fotoğraflar çektirdik, Alican'a döndük.

İbrahim Ene (1931-2001) adlı bir şâir hemşerimiz onu karşıladı, bir şiir okudu ve bu şiiri Fahrettin Beye verdi. O şiir şöyledir:

ELDAŞIMIZ KIRZIOĞLU

*Hoş geldin Yeşil İğdir'a,
Konağ Kırzioğlu Mehmet!
Hoşbaht eyledin bizleri,
Âlim Kırzioğlu Mehmet!*

*Kars iline nâm salıpsan,
İlim, irfan, ders alıpsan,
AP'den aday olupsan,
Davran, Kırzioğlu Mehmet!*

*Adaylığın serhat Kars'tan,
Söz aldın ahbaptan, dosttan,
Edebiyata altın destan,
Yazan Kırzioğlu Mehmet!*

*Kars'a geldi kitapların,
Kazanırsın, Allah kerim!
Uğruna cefa çekerim,
İnan Kırzioğlu Mehmet!*

*Kalemimde not ettirdin,
ANI'ya turist getirdin,
Yolunu asvalt ettirdin,
Yaşa, Kırzioğlu Mehmet!*

*Kars ilini şanlandırdın,
Her yanını güllendirdin,
Alp-Arslan'ı ünlendirdin,
Var ol, Kırzioğlu Mehmet!*

*Destan yayılsın cihana,
Canımız kurban vatana,
Hoş geldin sen Alican'a,
Eldaş Kırzioğlu Mehmet!*

*Dileğimiz budur Hak'tan,
Kazanırsın, hem de çoktan,
İbrahim canu yürekten
Kazan, Kırzioğlu Mehmet!*

